

Οι δρόμοι της λύτρωσης στο Γ. Βιζυηνό (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Αφού μελετήθηκαν διεξοδικά τα ηθικά ζητήματα που τίθενται στο κλασικό διήγημα “Το αμάρτημα της μητρός μου” (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1Qry2H2>), στη μελέτη του φιλόλογου κ. Ηρακλή Ψάλτη σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού, από την άποψη της Ορθόδοξης Θεολογίας, συνεχίζουμε σήμερα με την παρουσίαση των τρόπων λύτρωσης στο ίδιο κείμενο.

Η λύτρωση επιδιώκεται από τους ήρωες του διηγήματος, αλλά δεν διαφαίνεται να κατακτιέται. Οι δρόμοι της είναι πολλοί: ο προσωπικός Θεός, η Εκκλησία, η εξομολόγηση, η συγχώρεση/το συγχωροχάρτι, η προσευχή, τα δάκρυα, η μόρφωση, ο θάνατος, οι υιοθεσίες-ο Άλλος, οι μαγγανείες/ δεισιδαιμονίες.

Ο προσωπικός Θεός υπάρχει. Η μάνα συχνά «συνομιλεί» με έναν προσωπικό, ζωντανό, παντογνώστη και λυτρωτή Θεό, ο οποίος βρίσκεται παντού: στην Εκκλησία, στο εικονοστάσι, στο σπίτι τους, όπου βρίσκεται η Δεσποινιώ: *-Ευχαριστῶ σε, Θεέ μου! ἔλεγα νύχτα καί μέρα. Εὐχαριστῶ σε ἡ ἁμαρτωλή, πού ἐσήκωσες τήν ἐντροπή καί ἐξάλειψες τήν ἁμαρτία μου!***[339]** (Θεός-λυτρωτής). Συνδιαλέγεται μαζί του και κλείνει «συμφωνίες»**[340]**.

Η Εκκλησία είναι ο χώρος στον οποίο οδηγείται η άρρωστη κόρη, η Αννιώ, για σαράντα μέρες, για να κατισχύσει η θεία Χάρη των δαιμονίων[341]. Έτσι, η Εκκλησία προσφέρει στη μητέρα, η οποία, όμως, δεν παραλείπει να χρησιμοποιεί και τα «σαλαβάτια» τῶν μαγισσῶν[342], την τελευταία ελπίδα για τη σωτηρία της κόρης. Στο χώρο της, επίσης, γίνεται και η «επισημοποίηση» της πρώτης υιοθεσίας ενώπιον της εικόνας του Χριστού και το «νέο» της παιδί παραδίδεται από τον ιερέα[343]. Τέλος είναι η Εκκλησία (ο ιερέας), πάλι, που της υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις της απέναντι στα άλλα παιδιά της μετά τον θάνατο της δεύτερης Αννιώς[344].

Η εξομολόγηση λειτουργεί πολλαπλά. Η μητέρα αποκαλύπτει στον Γιωργή ότι το «μυστικό» της το έχει ήδη εξομολογηθεί στον πνευματικό της[345]. Η μητέρα, συνεπώς, ως χριστιανή ακολουθεί την οδό της μετάνοιας και της εξομολόγησης. Το εξομολογείται όμως και στον γιό της στο σπίτι, με τον οποίο έχει από παλιά αναπτύξει μια ουσιαστικότερη επικοινωνία. Ο τελευταίος προσπαθεί να τη βοηθήσει ζητώντας τη συνδρομή του Πατριάρχη Κωνσταντινούπολης, της κορυφαίας μορφής της Ορθοδοξίας. Ο Πατριάρχης Ιωακείμ ο Β΄ (1802-1878 μ. Χ.) την εξομολογεί στο Πατριαρχείο, κι ενώ δίνεται η εντύπωση αρχικά ότι η μητέρα του επιτέλους λυτρώνεται από το βάρος της ενοχής για τον ακούσιο φόνο της κόρης της, και η προσπάθεια αυτή τελικά δεν ευδοκιμεί[346]. Αλλά και το ίδιο το λογοτεχνικό κείμενο θεωρείται από κάποιους κριτικούς ως μια μορφή εξομολόγησης του ίδιου του συγγραφέα από το δημόσιο βήμα της λογοτεχνικής διήγησης για τις δικές του ενοχές: γεννιέται αντί της κόρης/αδελφής και δεν την υποκαθιστά στον θάνατο[347].

Η συγχώρεση ζητείται. Όλες οι ενέργειες της μητέρας μετά το δυσάρεστο συμβάν αποσκοπούν στη συγχώρεση της αμαρτίας της από τον Θεό. Φτάνει μάλιστα στο σημείο να βγάλει συγχωροχάρτι από τα Ιεροσόλυμα, για να την «πετύχει», τουλάχιστον, «συμβατικά». Συγχώρεση της ζητά και ο γιός της, ο Γιωργής, για τη συμπεριφορά του απέναντι στο Κατερινιώ, τη δεύτερη υιοθετημένη κόρη της, μετά την εξομολόγησή της, συνειδητοποιώντας τη φρικτή και αμείλικτη Κόλαση του αισθήματος ενοχής των είκοσι οκτώ ετών που βιώνει η θεοφοβούμενη μητέρα του [348]. Η μητέρα του τον συγχωρεί αμέσως μετά τη μεταστροφή του[349].

[Συνεχίζεται]

[339]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.24.

[340]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.9: «Ένθυμήθηκες τήν άμαρτίαν μου καί έβάλθηκες νά μοϋ πάρης τό παιδί, γιά νά μέ τιμωρήσης. Εύχαριστώ σε, Κύριε! Πάρε μου ό ποιο θέλεις, έλεγε, καί άφησέ μου τό κορίτσι».

[341]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.6: «Έπρεπε λοιπόν νά μείνη σαράντα ήμερονύκτια έ ντός τής έκκλησίας, πρό τοϋ άγίου βήματος, ένώπιον τής Μητρός τοϋ Σωτή ρος (...) Διότι μέχρι τοσούτου ήμπορεί νά άντισταθῇ ή τρομερά ίσχυρογνωμοσύνη τ ων δαιμονίων είς τόν άόρατον πόλεμον μεταξύ αύτῶν καί τής θείας χάριτος».

[342]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.5.

[343]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.21.

[344]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.14-15, επίσης σ.13: «Καί έχρειάσθη καιρός, έ χρειάσθησαν αί νουθεσίαι καί έπιπλήξεις τής έκκλησίας, όπως συνέλθη είς έ αυτήν καί ένθυμηθῇ τά έπιζῶντα τέκνα της, καί άναλάβη τά οίκιακά της καθήκοντα».

[345]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.21.

[346]Γ.Μ. Βιζυηνός, Νεοελληνικά Διηγήματα, όπ. παρ., σσ.26-27: «Τί νά σέ πῶ, παιδί μου! άπήντησε τότε σύννους καθώς ήτον· ό Πατριάρχης είναι σοφός καί ά γιος άνθρωπος. Γνωρίζει όλαις ταῖς βουλαῖς καί τά θελήματα τοϋ Θεοϋ, καί συγχωρνᾷ ταῖς άμαρτίαις όλου τοϋ κόσμου. Μά, τί νά σέ πῶ! Είναι καλόγερος. Δέν έκαμε παιδιά, γιά νά μπορῇ νά γνωρίση, τί πράγμα είναι τό νά σκοτώση κανείς τό ἴ διο τό παιδί του! Οί όφθαλμοί της έπληρώθησαν δακρύων καί έγώ έσιώπησα».

[347] Β. Αθανασόπουλος, «"Το αμάρτημα της μητρός μου" ή Η ενοχή του Βιζυηνού για τη μη υποκατάσταση της πεθαμένης αδελφής» στο Οι μύθοι της ζωής και το έργο του Γ. Βιζυηνού, όπ. παρ., σσ. 214-229, εδώ σ.221.

[348]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.25: «τί φρικτή καί άμείλικτος Κόλασις! Έπί εί κοσιοκτώ τώρα έτη βασανίζεται ή τάλαινα γυνή χωρίς νά δυνηθῇ νά κοιμήση τόν έ λεγχον τής συνειδήσεώς της, οϋτε έν ταῖς δυστυχίαις οϋτε έν ταῖς εύτυχίαις της!».

[349]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.25: «Έτσι νάχης τήν εύχή τοϋ Χριστοϋ καί τῇ ς Παναγίας! είπεν ή μήτηρ μου».